

Talmannens vårtal

2022-04-30

Herr landshövding,
Kårordförande,
Kära studenter,
Mina damer och herrar,

Det är en stor glädje att få stå här i hjärtat av Linköping och möta alla er som har samlats idag för att välkomna våren. Att se alla glada och förväntansfulla ansikten fyller mig med hopp och värme.

Som riksdagens talman är det naturligt för mig att tänka på tillvaron i mandatperioder och det ligger extra nära till hands när nästa riksdagsval äger rum om mindre än fyra och en halv månad. Låt mig därför konstatera att när vi hälsar våren anno 2022 har vi bakom oss en mandatperiod som ingen annan, en fyraårsperiod som präglats av stora och dramatiska händelser och skeden. När man står på anrik mark som den här - fem århundraden efter att biskop Brask, som ju bodde här på slottet, räddade sitt huvud med hjälp av sin Brasklapp - bör man förstås visa viss ödmjukhet inför historien. Vi människor tenderar alltid att tycka att just vår egen tid är speciell och att just de avgöranden vi själva står inför är av historisk betydelse. Samtidigt tycker jag nog att jag har fog för att säga att de senaste fyra åren på flera sätt har varit så speciella att de nog kommer att sticka ut även i senare tiders historieskrivning.

Redan vid en av mina första pressträffar som nyvald talman citerade jag inledningsorden i Charles Dickens roman *A tale of two cities*: "It was the best of times, it was the worst of times". "Det var den bästa av alla tider, det var den värsta av alla tider". De raderna har jag haft anledning att återkomma till många gånger. Mörker och ljus, förtvivlan och hopp.

Mandatperioden inleddes som ni kanske minns med en med svenska mått mätt rekordlång regeringsbildning som pågick under 134 dagar, om man räknar från valdagen 2018 till dagen för skifteskonserjen på kungliga slottet den 21 januari 2019, då den nya regeringen formellt tillträdde. De där månaderna utgjorde en formativ tid i svensk politik, en tid då gamla samarbeten upphörde och nya konstellationer började växa fram, en utveckling som fortfarande pågår.

För min del fick den där hösten en del personliga konsekvenser. Jag och min familj bor i ett villaområde i Norrköping och jag fick höra av en lustigkurre att grannarna slutat gå söndagspromenader i kvarteret. De tar en talmansrunda.

Mot slutet av den långa regeringsbildningen var det nog många som tyckte att vi befann oss i the worst of times. Jag vill samtidigt lyfta fram det ovanligt stora intresse som fanns för svensk politik under de där månaderna. Många ville veta hur det gick till när deras regering bildades och jag tror att många fler idag vet mer om hur vår grundlag fungerar, hur relationen mellan regering och riksdag ser ut och vilken talmannens roll är. I den meningen var det the best of times.

Sedan följde ett år av mer vanligt politiskt arbete och därefter slog pandemin till, gatorna tömdes och sjukhusen fylldes - här i Sverige och runtom i världen. I sanning the worst of times. Samtidigt fick vi åter bevis för att vi människor har en fantastisk förmåga att anpassa oss och kämpa på, även under svåra förhållanden. Med flexibilitet och kreativitet ansträngde vi oss för att begränsa pandemins skadeverkningar. Rädda liv, bota sjuka, rädda jobb, rädda företag, återskapa trygghet. På flera sätt the best of times.

Många av er som samlats här är studenter vid Linköpings universitet. Låt mig därför lyfta fram hur pandemin påminde oss om betydelsen av kunskap och bildning, forskning och vetenskap. Inte bara ett utan flera vaccin utvecklades på rekordtid. En enastående prestation av det globala forskarsamhället. Men det är inte enbart naturvetenskap som behövs för att vi ska kunna hantera svåra problem. För att till exempel förstå hur våra samhällen fungerar när de sätts under press behöver vi också de perspektiv som samhällsvetenskap och humaniora ger oss. Oavsett exakt vad ni valt att studera gör ni därför något som inte

enbart utvecklar er själva. När vetenskapligt grundad kunskap förs vidare till generation efter generation av studenter bidrar den till att utveckla vårt samhälle och samtidigt skapas förutsättningar för nya upptäckter på en kunskapsresa utan slut.

Pandemin påverkade våra samhällen på djupet. Det kommer att finnas ett före pandemin och ett efter. Men just som pandemin gått in i en ny fas, i vart fall här i Sverige, kom ännu en dramatisk händelse som påverkar vår värld på djupet. Det kommer att finnas ett före den 24 februari och ett efter, ett före Rysslands anfallskrig mot Ukraina och ett efter.

Orden räcker inte till för att beskriva den ondska vi nu ser. De ryska krigsbrotten är så många och så omfattande att det är svåruthärdligt bara att höra talas om dem. För människorna i Ukraina är det här den värsta av alla tider. Samtidigt ser vi godheten spira. Människor som öppnar sina hem för flyktingar, andra som samlar in förnödenheter för att ge till behövande, åter andra som hjälper till på andra sätt. "Vår tid var en tid för hjältar" heter det i Louise Hoffstens låt om krigsåret 1939, men det gäller i högsta grad även i Ukraina våren 2022. Vi ser modet och beslutsamheten hos så många, från president Zelenskyj till soldaterna i Mariupol som vägrar ge upp.

Det gör att vi vågar tro på fortsättningen i Louise Hoffstens text:

"En gång när det åter ljusnar
Väntar du nånstans på mig
Allt det onda vi drömt, det är borta och glömt
Vår värld har förändrat sig"

Det bästa och det värsta, mörker och ljus, hopp och förtvivlan. Det här har varit fyra år som saknar motstycke. Och jag är optimist. Jag tror på frihet och demokrati, jag tror på bildning och vetenskap, jag tror på godhet och mod. Samtidigt måste vi vara realister. Inget av detta kommer utan ansträngning. Friheten och demokratin är värda att försvara, bildning och vetenskap kräver hårt arbete, godheten och modet måste vi hålla fast i även när vi frestas att välja andra vägar.

Kära vänner,

Idag firar vi att våren äntligen här. Vi ser hur livet spirar överallt

omkring oss. Ljuset segrar över mörkret i år, liksom varje år. Det ger oss anledning att trots allt fyllas av hopp och glädje.

Låt mig avrunda med några rader av poeten Gabriel Jönsson, som har fångat kontrasten mellan naturens skönhet och människolivets bräcklighet i sin dikt Majlövet:

Än en vår och bokens fina
löv slår åter ut.
Du får se det innan dina
dar tar slut.

/Du försöker gå till vila.
Det är inte lönt.
Genom alla nerver ila
spritningar av grönt.

Det är natt. Du ligger vaken
i din dumma bädd,
och du lyss till hur en naken
skog blir klädd.

Som ett prassel i ditt öra
märker du dess sus,
och för ögat flyta sköra
skimmer av dess ljus./

Om du trycker handens knogar
mot ditt ögonlock
- alla nyutslagna skogar
ser du dock.

Tusen gröna gnistor glimma
bakom din pupill,
Därför att i denna timma
majlövet blir till.

Bort har dina vårar farit,
åren stupa ner,
Men nu har du åter varit
där ett under sker.
Glad Valborg!